

AZ NEGYED NAPON

VALO VETELKEDES, AZ AZ, MIND SZENT
hauánac 23, napián.

DAVID FERENTZ. A mü üduezítő Christusunknac általa iarullyunc az vilagoságnac Attyahoz, és könyöregiünc ő nekie, Hogy az ő igéretit tekéllye meg mü bennünc, Es a mit az ő Neuénece düczöségére mü benünc el kezdet, azont erősitse meg, Hogy a Prophetáknac, és az Apastoloknac fundamentomára fel épitetuén, álhatatoson mind végiglen meg maradhassunc, Az ő szent igasságát valhassuc, Es a mü mennyei szent Attyankat düczöithessüc. Mü Attyánc etc.

CAROLI PETER. Leg előszer én is könyörgec az én Istenemnece, az ő Fiaért, a mü Wrunc Iesus Christusért, Hogy igazgasson minket, Hogy az ő igéiből az ő szent igazagát meg érthessüc, Epüllyen az ő Gyüleközeti, Maradion meg a Christus tistessége, Az ő szent igazagát valhassuc, és mind végic abban meg maradhassuc.

Tegnap kezdettem vala disputalni Ferentz wrammal. Hogy kedig meg érthessétec, Im elő számlalom a sommaiát. Kettőben ellenközünc az Isten felől valo tudományba. Leg előszer, A Fiuság felől. Mert aszt vallya, Hogy a Fiu öröktől foguán nem volt, Sem akkor, mikor a menny és a föld teremtetett: Hanem, Hogy akkor kezdetett, mikor fogantatot szent Lélektől, és született szüz Mariatol. A mü vallássunc kedig, az Istennece igéie szerint ez, Hogy az legyen az Istennece Fia, ki az Attya-

tol öröktől foguán születet, Ki az vtán a testben, az emkerségben meg ielent: Miképpen, 1. Tim. 3: iruán vagyon.

Masodszor ellenközünc a Christus Istensége felől. Mert ő tagadia, Hogy nem öröcké valo Isten, Es nem mennyec földnec teremteie, Hanem, Hogy ackor löt Istenné, Mikor a szüz Mariatol születet. Ez, hogy az Istennec igéie ellen legyen, ennec vtánna meg akariuc bizonyítani. Most a Fiuságról szollyunc.

Tegnapi disputacioban meg akartam bizonyítani, Hogy az Istennec fia ackor is Fiunac neuesztetett, minec előtte ez vilagnac fundamentomi meg vetettenec. Mert Pál Apastolnac bizonságot Ferentz wram euel veté meg, Hogy nem a Fiuról, hanem az Attyaról szol. Aszt kedig hat okockal bizonyíta. Azokra immar rend szent¹⁾ meg felelec az Istennec igeiéből, Hogy a hamis az igaztól meg választhassuc.

Leg előszer azért, Nem szükség münékünc más és idegen magyarázatott keresnünc attól, mellyet az Apastoloc és Euangelistác, a Prophetáknac irásokon töttenec. Mert a Prophetac irásit, senki azoknal iobban nem értötte.

Pál Apastol kedig fiunac neuezi aszt, ki a mennyet és a földet teremtötte. Ezokaért Pál Apastol magyarázattya igaz, Nem az emberecké.

DAVID FERENTZ. Reuideden, Peter wram, a tudománnac külembezését elő számlala:

Az Első igaz, Hogy mü más és külemb Fiat nem vallunc, Hanem aszt, a kiről a mü hitünknecc ágaiban vallást teszunc, Tudni illic Arrol, ki fogantatot szent Lélektől, és született szüz Mariatol. A másic Fiaról, Ki vagy az Attyánac állattyából, vagy szöméllyéből született

¹⁾ Szerént.

nem emlékező, Noha azt
másból akariác bizonyítani.

Masodszor, Hogy az Christus Istensége felől eszt a külemséget vete, Hogy üdő szerént valo Istenec mondom a Christust, Eszt tagadom. Mert tudia azt, Hogy a könyuetskében, mellyet a Christus Istensége felől, ez a nagy és Istentelen calumniát ellenzettem, Es meg bizonyítottam, Hogy a Christus öröcké valo Isten: Noha az Attya Isten az ő Istenségét üdő szerént adta önekie. Mind azon által az az Istenség nem üdő szerént valo, Sem köuetközic, Hogy üdő szerént valo Isten legyen. Mert az az Istenség, sem változo, Sem üdő szerént valo. Ő az Istenséget meg valasztja az emberségtől: Itt ke- dig nem akaria meg valasztani.

En is azért eszt mondom, Hogy átkozot legyen, va- laki más és idegen magyarázatot köuet attól, mellyet a szent Apastaloc, és Euangelistác a Prophetác irásson töt- tenec. De hogy Pál Apastol ez igéket: Te Iehoua, Kez- detben fondáltad a földet etc a Fiurot magyarázza, azt tagadom, Es tegnap nyiluán meg bizonyítottam, Hogy nem lehet, Hogy a Fiurot érczüc az igéket, Hanem az Attyáról. A többi közet ebből is nyiluán ki tetzic: Mert olly Fiurot szol, Ki az vtólso üdőkben adatot, és szüle- tet: Nem olyanrol, ki öröktől foguán volt volna, Auagy az ó testamentomban imeszt, vagy amaszt czelekötte vol- na. Mert a törvény Moses által adatot: A kegyelem és az igasság, a Christus által. Olly Fiurot szol, kit az Attya fel magasztolt, és öröckessétött, Iobiára ültetett, Ki vérét ki ontotta, Mellyeknec egyicke sem illic az öröcké valo Fiura.

Végezetre: Semmi emléközet ninczen itt e helyen

a Fiuroi. Pál Apastol
az Iehoua, ki a mennyet és a földet

CAROLI PETER. Ferentz wram két dologga
bizonyítani, Hogy ez e bizonság: Te Iehoua, kezdetben
teremtöttet etc. Hogy nem a Fiuroi szol. Első, Hogy
mikor az Fiuroi szol, Hogy a Fiui neuezetet hozza hely-
heszteti Pál Apastol. Itt nem helyheszteti hozza. Azért
nem szol a Fiarol. Aszt mondom, Hogy hamis ez. Mert
mikor eszt mondia: En önéki Attya leszec: Ő kedig en-
nékem Fiam, Hozza nem helyheszteti. Touabba, Mikor
aszt mondia: Ülly az én Iobbomra, Noha nem neuezi a
Fiat, Vgyan azért a Fiuroi mondia. Azonképpen e két
bizonság: Te Isten, A te Kiralyi széked öröcken öröcké
vayon. Es: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad a földet:
Mindenic a Fiarol vayon.

DAVID FERENTZ. Am az első két bizonság nyil-
uán meg mutattya, Hogy a Fiuroi szol, és a Fiu neue
a bizonságban benne vayon. Ezért nem szükség volt a
fiu neuet elől helyhesztetni.

Imez bizonság kedig: Te Iehoua: Kezdetben fon-
dáltad a földet etc, Nem a Fiura néz, Hanem az Attyá-
rá, A tellyes szent irásnac folyássa szerént. Ha pedig a
fiuroi mondatic, Bizonicz meg az Istenec igeiéből, Hol
mondatasséc a Fiu az első világnac teremteiéne.

Masod: Az Attya Istenec bizonságtétele sem ma-
radhatna meg, Ha vgy kellene magyaráznunc. Mert őmaga
felől eszt kiálttya a Prophetác által: Czac egyedül én
teremtöttem, Es senki én velem. Az irás eszt mondia,
Hogy az Isten mondia: Legyen: Es mindenec löttene.
Miképpen áihat meg a szent irásnac ő igassaga, Ha a
Fiuroi mondia szent Pál, Hogy ő teremtötte ez vilagot?

CAROLI PETER. A Sido nyelwnec szockássa sze-

DAVID FERENTZ. — Prop. — beszédet
mondia, Hanem, Az Attya Istenét, Miképpen Christus
wrunc őmaga bizonyittya, Iohan. 10: Mellyet az Attya
meg szentelt, és boczatot ez világra.

CAROLI PETER. Mü innét Pál Apastol beszédé-
nec follyássabol meg bizonyittyuc, Hogy a Fiuro! szól.
Te kedig bizonyicz meg, Hogy nem a Fiuro!, Hanem az
Attyáról szol.

DAVID FERENTZ. En meg bizonyítottam, a Pro-
phetáknac, Christus Wrunknac, és az Apastaloknac val-
lássokból, Es hitünk nec ágaiból, Hogy czac az Attyáról
mondatic, Hogy menny nec föld nec teremtoie legyen. Ha
pedig az Fiáról szol, a mint a te vallássod vagon, Mu-
tasd meg az Isten nec igeiéből, Hol mondatic a Fiu
menny nec és föld nec teremteié nec lönni. Innét nem bizo-
nyithatod: Mert ez e bizonság homállyos, Hogy mind az
Attyára, Mind kedig a Fiura magyaráztathatic.

CAROLI PETER. Te ez bizonságot az Attyarol
magyarázod. Pál Apastol kedig a Christusról. Miképpen
azért én bizonyitom, Hogy a Fiuro! szol: Te is vgyan
innét bizonyiczad, Hogy az Attyarol szollyon. Mert min-
den bizonságokat, mellyec a teremtésről szolnac, az Is-
ten nec könyuében, ecképpen magyarázod vissza.

DAVID FERENTZ. Te szinte vgy czeleködel ve-
lem, mint ama Thordai Adam, az Vasarhelyi oskola
Mester. Müel hogy te is, sem imide, sem amoda nem
mehetz: Azért czac vgyan azon bakod nyuzod. Az is aszt
mondia vala, Hogy onnét a textusból bizonyiczac. Hi-
szem a szent irás igaz magyarázattyánac állani kel. Ez
aszt mondia, és paranczollya, Hogy irást irással magya-

az Attya mennyei és földi teremteienec
lönni, Nem a Fiu. Hogy ha te meg bizonyithatod az
írásnac folyássabol, Hogy a Fiu is földi mennyei
teremteienec mondatasséc, Engednunc kel. Mit veszséd-
del? Hamisicz meg az Istenec igeiéből nyiluan vöt mon-
dássokat, Mellyekben az első világnac teremtésse ezac az
Attyánac tulajdonyitatic: Esa. 43. 44. Malach. 2. Matt.
11. 19. Mar. 10. 13. Luc. 10. Acto. 4. 14. 17. Eph.
2. Heb. 2.

Még eszt is mondom, Hogy az wyonnan valo terem-
tés is az Attya Wr Istenec tulajdonyitatic. Mert eszt
is ő czelekötte, De a Christus által, Ioh. 1. Eph. 1.
Colos. 1. Heb. 1. Euel aszt bizonyitom, Hogy nem mon-
datic a Christusrol. Mert az ó testamentomban meg igér-
tetett, Hogy mindeneket wyonnan akar teremteni: Itt
pedig az wy testamentomban, mint a szent irás bizonyit-
tya, mindenec immár teremtettene. Mert immár az igé-
ret meg tekéltetet, Minec vtánna a Messias, az Iesus
Christus, meg adatott.

CAROLI PETER. Hallya meg kegyelmetec, miben
forog a dolog. Ferentz wram aszt bizonyittyta, Hogy az
Attya legyen a teremtő, Mellyet mü nem tagadunc. De
nem ezac az Attya, Hanem a Fiu is, és a szent Lélec.

AZ N. BEKES GASPARET. Igaz ez az, A mint
az előtt tanyitnac vala, Hogy az Attya legyen a teremtő,
A Fiu a meg válto, A szent Lélec kedig a meg Szentelő.

MELIVS PETER. Mind az Attya Fiu és szent Lé-
lec teremtőnec mondatic a szent irásban.

CAROLI PETER. Pál Apastol aszt a bizonságot a

Fiuról mondia: Ő kedig az Attyaról magyarázza. Hogy pedig világosan meg bizonyitassék, hogy a Fiuról szól, Lássuc meg Daudid Prophetának, 102, énekét, Honnét ez e bizonság vétetetett. Mert ott a Propheta Isteni tiszteleteket tulaydonyit a Christusnac. Ha ezokaért Daudid a Christusrol szolt, Nem szükség más magyarázatot keresnünk. Leg előszer kedig a Christusnac szöméllyét iriameg, Az vtán az a czeleködetit.

DAVID FERENTZ. Sőt inkább, Ha szent Daudid énekének minden részeit még láttuoc, Az Attya Istenről szol: Főképpen kedig az a mondás: Te wram, Kezdetben a földet fondaltad. Az első részében ennec az éneknek könyörgés vagyon, Hogy az Isten az ielen valo nyauuallyából és veszedelemből ötet meg szabadicza. Masodic részében okát adia, Miért szabadicza meg: Mert soholt egyebüt semmi segítséget nem találhat. Harmadic részében meg mutattya, Hogy az Istenec erre valo hatalma vagyon, és meg müuelheti. Negyed, Ebből az Istenec az czelekedetiből minémü ioc köuetköznec. Mind ezec semmiképpen a Christusnac nem tulaydonyitatnac, czac példa képpen. Mert miképpen Pál Apastol szol a Sidoknac irt leuelében: Az ő testének üdeiében, kiáltot és könyörget annac, ki ötet meg halgatta, Nem az előtt. Es itt az Istenec Gyülekezeti ezért könyöreg, Hogy a meg ígért Messias meg adatassék, és Istenec népe, a melly teremtetit, diczirie az Istent.

CAROLI PETER. Pál Apastol magyarázattya ellen, az Attyáról magyarázza. Eszt kérdem, Az a nép, a melly teremtetit, Kicket iegyeyzen, Es ki álta teremtetit?

DAVID FERENTZ. Az Attya Isten teremti, a Christus által: Mert iöuendöre néz, Creabitur, teremtotit, Miképpen minden iöuendő mondássoc az ó testamentomban

a Christusra néz nec: Mert a Christus azoknac be tellyessitése.

CAROLI PETER. Azon Istenről szollé a Propheta, Mikor aszt mondia, Te wram, A földet fondáltad? Es mikor aszt mondia: A nép, ki teremteti, dicziri az Wrat?

DAVID FERENTZ. Azonrol.

CAROLI PETER. Azon Isten által, ki fondalta a földet, teremtetic a nép. De a nép teremtetic a Christus által: Ezokaért a föld is a Christus által teremtettet.

DAVID FERENTZ. Meg valasztás nélkül okoskodol, Es el hagyod a fő dolgot. Mert az Attya Isten teremtötte az ó testamentomban a mennyet és a földet. Azon Isten az wy testamentomban, de a Christus által. Ha azért hozza veted, Ki legyen az, A ki a Christus által teremti a népet, Mellyet az irás Attya Istenec neuez, és mutat lönni, tehát egyé férünc. Ecképpen azért nyilván vagyon, hogy akar mint tekeried a bizonságot, Soha el nem körülheted, Hogy az Attyáról nem szolna.

CAROLI PETER. A te feleletedben ellenközés vagyon. Neha aszt mondod, Hogy az Attyaé a teremtés: Neha kedig, Hogy a Christussé.

AZ N. BEKES GASPÁR. Miért mondod aszt, Ha minnyáian iol hallottuc, és hallyuc, a mit mond? Mint a két teremtés az Attya Istené: De a masic az elsötől ecképpen valasztatic meg, Hogy a Christus által lött.

CAROLI PETER. Ez a kérdés kösztünc, Ha a Fiu, vagy ezac az Attya legyen teremtő? En meg bizonyítottam, Hogy a Fiu is teremtő legyen, szent Daud 102, énekéből. Ezokaért, Meg kel engedned, Hogy mindenic teremtés a Fiuié, Auagy, Hogy mindenic ő általa lött.

DAVID FERENTZ. En bizonyítottam meg, Hogy

ezac az Attya egyedül mondatic teremőnec: Te pedig meg nem bizonyítottad ezac egy bizonsággal is, Hogy a Fiu teremőnec mondatatnéc. Ezen czodálkozom, Hogy lehet illy vakmerőség benned, Hogy még is aszt mered mondanod, Hogy meg bizonyítottad: En pedig nem? Ha a te cauillálkodássoknac eleget nem töttem, auagy nem feleltem, Aual én semmit nem gondoloc: Mert akar mennyit felellyec én, Tudom hogy te nállad keueset használloc véle. Tudia az Wr, kic az öuei: Azzokban az Igasság meg gyökerezic.

CAROLI PETER. Még is meg bizonyitom, Hogy a Christus, az Attya Istenec Fia, legyen mennyec és földnec teremőie. Esaiásnac 45, részében, az Istenec Fia ecképpen szol: En csináltam a földet, Es az embert azon én teremőttem: En és az én kezeim teriesz-tettéc ki az égeket, Es én paranczoltam minden ő sereginec. Az vtán aláb esmeg ecképpen szól:

En magamban meg esküttem, Az én számbol ki iő az igasságnac igeie, Es vissza nem tér: Mert ennékem haiol meg minden térd, és meg eskeszic minden nyelw. Pál Apastol, Gal. 1: aszt mondia: Atkozot legyen, valaki más magyarázatot teszen, Hogy nem mint ő tött. Pál Apastol kedig ez igéket: Ennékem haiol meg minden térd, Rom. 14: az Iesus Christusrol magyarázza, Mikoron aszt mondia: Te kedig, Mit itéled a te attyatfiat? Avagy, Mire vtalod meg ötet: Mert minnyaian a Christusnac itélő széki eleyben allunc: Mert iruán vagyon: Elec én Iehouah: Ennékem haiol meg minden térd, Es minden nyelw vallást teszen az Istenec. Ezeket a Propheta, az öröcké valo Istenec, az Iehouánac tulaydonyittya. Pál Apastol pedig, az Iesus Christusnac: Ezokaért az Iesus Christus, az öröcké valo Isten, mennyec és földnec teremőie.

KOZARVARI PAL. Pál Apastol nem aszt a mon-
dást: En teremtettem a mennyet és a földet magyarázza
a Christusrol, Hanem a masodikat, Tudni illic: En né-
kem haiol meg minden térd. Okát adia kedig, Miért ma-
gyarázza az Iesus Christusrol. Nem azért, Hogy bizo-
nyítsa, hogy azon teremtő Isten legyen, ki az Attya:
Hanem, Hogy az Attya Isten eszt a hatalmot és tisz-
tességet adta az ő Fianac, Hogy minden térd meg ha-
iollyon az ő neuében. Lásd meg, Phil. 2.

CAROLI PETER. Ez a te feleleted: Pál Apastol
nem tulaydonyittya a Christusnac a mennyec földnec
teremtését, Hanem czac a térd haytást. Eszt kérdem
tölled: Hogy ha azon Isten előtt haiolé meg minden térd
a ki mennyet és földet teremtet? A melly Isten Isaiás-
nál aszt mondia: Ennékem haiol meg minden térd. Azon
Isten, nem más, ki a mennyet, és a földet teremtet.

DAVID FERENTZ. Hogy Esaias az Attya Istenről
szóllyon, nyiluán vagyon ez 45 részénec minden betüiéből.
Mert mindiarást kezdetiben a Cyrusrol iöuendöl, Ki-
nec példaiában a Christus abráasztatic. Nyiluán mondia
kedig, Miczoda Iehoua és wr legyen, ki mennyet és föl-
det teremtet. Ki mind iót, s mind gonoszt czeleködic:
Tudni illic, A ki az ígéretet tötte, Hogy a Messiást meg
akaria adni: Es ez által mit akar czeleködni, Tudni il-
lic, Hogy az foglyokat meg szabadittya. Ez Isten pa-
ranczol az Angyaloknac, Miképpen szent Daudid az 90,
énekében iruán vagyon.

A köuetközendő igékben kedig még nyiluábban meg
mutattya. Mert azon Isten mondia: Czac te benned va-
gyon az Isten, Es te köuüled ninczen. Betü szerént Cy-
rusrol: Lelki értelemmel a Christusrol, Ki aszt mondia:
En az Attyámban, Az Attya én bennem. Ezen Isten

küldi el a Prophetat: Ezen Isten mutattya meg, Hogy ő mindeneknec teremteie legyen: Ezen eskeszic meg ő magára, Miképpen első Moses könyuéne 12 és 21, részekben iruán vagyon. Mert Abrahamnac mikor adna a Messiásrol valo igéretet, őmagára esküüéc meg. Ezen bizonyitatic meg Daudid Prophetánac 110: énekében.

Ezokaért, Minec vtánna nyiluán vagyon, hogy Esaias az Attya Istenről szol, Lássuc meg immár, Pál Apastol mi ockal magyarázza az igéket az Iesus Christusrol. őmaga okát adia. Mert aszt mondia: Ezért hólt meg a Christus, Es fel tamadot, Hogy mind eleueneken és hóltakon wralkodiéc. Innét vagyon, hogy hitünknek ágaiban eszt vallyuc: El iöuendő itélni eleueneket és hóltakat. Meg bizonyittya Pál Apastol, Hogy az, az itélő széc, melly eleybe kel állanunc, az Attya Istené, a mint Esaias mondotta: De az Attya a Christusnac adta, Es ez az ő akarattya, hogy ő legyen, mind eleueneknec, mind hóltaknac biraia, Ioh. 5. Rom. 2. Acto. 17.

Somma. Pál Apastol eszt e bizonságot ezért hozza elő, Hogy meg bizonyitsa, Hogy a Christus rendeltetett az Attya Istentől, Hogy itéllye ez világot, Miképpen eszt Acto. 10. 17. meg magyarásztatic.

CAROLI PETER. Az Esaias, az egy öröcké valo Istenec kettőt tulaydonyit. Elsőt, A teremtést. Masodikat, a tiszteletet. Ezeknec mindeniket hogy Pál Apastol a Christusnac tulaydonyittya, Rom. 14, meg bizonyitám. De Ferentz wram aszt mondia, Hogy nem a Christusrol szól Esaias, Hanem az Attyáról, Mikor aszt mondia: En teremtöttem mennyet és földet. Phil. 2: részéből vött bizonságról az vtán szólloc. Most aszt kérdem: Ha azon Isten teremtötte a mennyet és a földet, Kinec Esaias aszt mondia, Hogy őnéki meg haiol minden térd? Esaias

aszt mondia: Ennékem meg haiol minden térd. Pál Apastol ezeket a Christusrol magyarázza: Hát a Christus azon Isten, ki az Attya.

DAVID FERENTZ. Nem köuetközic. Mert noha Esaias az Attyáról szol, Pál Apastol kedig a Fiuról, Hogy az Attya legyen a Fiu. Mert a bizonságnac előszamlalásban a külembőség meg mutattic. Mert Pál Apastol ecképpen kezdi el a beszédet. A Christus azért holt meg. Az Attya kedig meg nem holt: Azért az Attya nem a Christus.

Ha meg akarnád bizonyítani, Hogy a Christus azon legyen, ki az Attya, Meg kellene mutatnod, Hogy a bizonságban, és a bizonságnac applicálássaban semmi külembőség nem volna. Ezen Esaiásnac 45 részéből szent Ianos Latasáról irt könywnec első részében, hozatattic elő ama bizonság: En vagyoc az első, és az vtólso. De a külembőség meg mutatic, az Attya közet, és a Fiu közet. Mert vtánna veti: Meg hóltam, Es feltamattam.

Azonképpén Pál Apastol Esaiasnac mondássát a Christusrol bizonyittya, Hogy meg mutassa, Hogy ez az Attya Isten, Ki a Christusnac adta az itéletet, Es kéuánnya, Hogy ötet tisztellyüc, mint az Attyát: Nem azért, Hogy azon egy Isten volna, ki az Attya. Mert ha azon volna, Annac fia nem lehetne, Es ez hatalmot és itéletet az Attya önekie nem adhatta volna. Mert arrol az Attya Istenről Pál Apastol, Rom. 11. aszt mondia, Hogy senki önekie semmit nem adot.

CAROLI PETER. Meg bizonyitom, hogy hamissan magyarázzod Esaiasnac mondását. Mert ez igétske: Ennékem, meg bizonyittya eszt, Hogy a melly Isten Esaiasnal aszt mondia: Ennékem haiol meg minden térd, Azon Isten mondia itt is, Ennékem haiol meg. Az, En-

nékem, meg mutattya, Kiről kellyen értenünc eszt e mondást. A kiről mondotta az Esaias, Azonrol mondia Pál Apastol is. Ezokaért ninkel egyébről magyarázni.

DAVID FERENTZ. Eszt vitatni, nem egyéb, Hanem az egész szent irást fel forgatni, az ó és wy testamentomot, Es annac külembiségét tagadni. Mert az ó testamentom fő képpen az Attya Istent, és annac az ő czelekedetit veti előnkbe. Mikor kedig az Iesus Christusrol emleközi, Nem az ielen valorol, Hanem az iöuendöröl kel értenünc. Nagy erőszac lönne az irászon, ha mindenkoron meg határozás nélkül, a mit a Prophetákbol bizonyitnac az Christusrol, az Apastoloc és az Euangelistac be vennéc. Mert a Prophecianac be tellyessitessét a Christusban talállyuc meg, Miképpen Christus Wrunc önenmaga, Luc. 24, bizonyittya, Hogy be kellet tellyessedni, valamit a Prophetác, Moses, és a Psalmusoc ő felőle irtanac. Ez a tü okoskodástoknac mindenkoron sommaia.

Itt a Propheta az Iehoua Istenről szol, a mennyec és földnec teremteiéről.

De aszt a bizonsagot az Apastoloc auagy Euangelistác a Christusrol magyarázzác:

Ezokaért a Christus az, a kiről Isaias, auagy más Propheta szolt.

Eszt mondom, Hogy ez nem köuetközic: Mert valamikor az Apastoloc, auagy Euangelistác az Iesus Christusrol magyarázzác az Prophetáknac mondásit, Meg választtyác az Attya Istentől, Es az ő magyarázattyoknac okát adiac, Tudni illic, Hogy az igéretnec beteltyessitessét a Christusban mutassác meg, Miképpen gyakor helyen vtánna vetic, Hogy az irás beteltyessednéc, Es Hogy beteltyessednéc, a mi a Prophetáktol mondatot.

Hogy ha az Apastoloknac, auagy az Euangelisták-

nac ez volna ügyeközetec az ó testamentombol valo bizonyitássoknac, Hogy a Christust azon Iehoua Istenec lönni akarnac, ki az Attya, Semmiképpen a Prophetáknac, és az Apastoloknac az ő vallássoc és fundamentomoc meg nem álhatna. Mert ott a Christust a Messiast iöuen-dőben mutattyác. Az Apastoloc kedig, és az Euangelistác annac, az Iehoua Istenec élő Fiánac magyarázzác lönni, Es erre az fundamentomra vagyon épitetuén a mü üdüőségünc, Matt. 16.

Christus Wrunc kedig önnenmaga ő felőle aszt predicállotta, Hogy annac, az Iehoua Istenec Fia legyen, Es aszt paranczolta, hogy ő felőle eszt el higyüc, és vallyuc: Eszt hiuén, és valuán, az öréc eletet vegyüc, Iohan. 5. 6.

CAROLI PETER. Feleletednec ez Sommaia. Az Apastol nem azért magyarászta Esaiasnac mondássát a Christus felől, Hogy azon Isten volna, ki az Attya. A minémü okait ada magyarázattyánac az vtán, lássuc meg őket: Mert két egyenettlen Istent tamaszta. Lássuc meg most a Prophetánac mondássát, Es minémü Isteni tiszteletet tulaydonyit a Christusnac. Aszt mondia: En magamban meg esküttem, Hogy én nékem haiol meg minden térd. Ebből immar olly erősséget tamasztoc: Czac egyedül a teremő Istenec haiol meg minden térd: Az Christusnac kedig meg haiol minden térd. Ezokaért, Mind a Propheta, mind kedig Pál Apastol a Christusrol, vgy mint teremő Istenről vgy szolnac. Auagy ecképpen helyhesztetem az erősséget.

Czac egyedül a teremő hatalmas Istenec haiol meg minden térd. De a Christusnac haiol minden térd. Ezokaért a Christus czac egyedül a teremő hatalmas Isten.

DAVID FERENTZ. Nem czac az egy teremto Attya Istenec haiol meg minden terd, Hanem meg a meg feszult Iesus Christusnac is. Mert aszt mondia Pál Apas-tol, Hogy az Attya Isten enec a meg feszult Iesus Christusnac olly neuet adot, Mellyben minden terd meg haiol, és paranczolta, Hogy ötet vgy tisztellyéc, mint önen magát.

Az Ephesum varasbelieknek penig irt leuelénece első részében ecképpen szol: Feltamasztuán ötet halotaibol, ültötte az ő Iobiára mennyekben, Minden Feiedelemségen és hatalmon, Minden erősségen és wraságon, Es minden Neuen, melly, neuesztetic, Nem czac ez vilagon, Hanem az iöuendöben is, Es mindeneket az ő labai ala vetet, Es ötet adta feül az gyüleközetnek, Melly ő teste, és tellyes volta, Melly mindeneket mindenekben be tölt.

CAROLI PETER. Vgyan czac a teremto Istenec haiol meg minden terd. Mert a terd meg haylás, nem egyéb, Hanem imadás, és Isteni tisztelet. Christus Wrunc önnenmaga aszt mondia: A te Wradat Istenedet imád-iad, Es czac ötet tisztellyed. Ha ezért ez Isten köuül mást imadandasz, Baluanyozo vagy.

DAVID FERENTZ. A Christusnac imadássa meg nem haborittya, fel sem feyti az egy teremto Istenec az ő tiszteletit. Mert ez az egy teremto Isten magasztalta fel az ő Fiát, és paranczolta, Hogy nem czac az embe-rec, Hanem még az Angyaloc is imádnác a Christust. Ha az Attya Isten köuül, és az ő paranczolattya köuül tisztelnöc a Christust, Báluány imadóe volnanc: De miért hogy az ő paranczolattya szerént tisztellyüc és imádiuc, Semmiképpen báluány imadóe nem lehetünc.

CAROLI PETER. Most aszt mondod, Hogy az ima-dásbol, és tiszteledből ki nem reckesztetic a Christus,

Tegnap kedig aszt mondad, Hogy a tetemtésből ki re-
kesztetic.

DAVID FERENTZ. Az első teremtésből nem én,
Hanem őmaga Christus Wrunc ki reckeszi önnenmagát:
De a tiszteletből ki nem reckeszi önenmagát. Mert
nyiluán vagyon, és őmaga mondia, Ioh. 5. Hogy mikép-
pen az Attyát minnyáian tisztelic, Azonképpen akaria,
Hogy a Fiut is tisztellyéc.

CAROLI PETER. Aszt mondia, Hogy a Christus a
tisztelettről ki nem reckesztetic, De a teremtésből ki rec-
kesztetic. Hogy ez a felelet hamis legyen, meg bizonyi-
tom. Mert czac az egy teremtó Istent kel imádnunc,
Ierem. 10, iruán vagyon: El veszzenec azzoc az
Istenec, Kic a mennyet, és a földet nem teremtetec.
Rom. 1. feddetnec a poganoc, Hogy az egy teremtó Is-
tenec az ő tisztességét teremtet állatoknac adtac. Szent
Dauid 86, énekében, aszt mondia: A népeket, kiket te-
remtöttél, te hozzád iőnec, es szolgálnac tenéked. Tehát
czac annac szolgálnunc kel, ki teremtet minket.

AZ N. BEKES GASPÁR. Eszt kérdem, Holot ez
e Christus fogantatot szent Lélektől, Es mindeneket vöt
az ő mennyei szent Attyától, Es paranczolta az ő men-
nyei szent Attya, Hogy imádiác őtet, Ki reckesztetiké az
imadásból? Nem kellé imádnunc? Auagy, Kellé imád-
nunc?

CAROLI PETER. Ki reckesztetic, és nem imádtat-
tic. Mert aszt mondia, Hogy az ő tisztességét masodik-
nac nem adia. Ha azért a Christus nem öröcké valo és
teremtó Isten, Semmiképpen az az ember nem imádtatic.

MELIVS PETER. A Christs emberségét nem imád-
iác. Mert aszt a szent Lélec csinálta és formálta, Luc.
1: de az Istenség az Attyától vagyon.

DAVID FERENTZ. Peter wram Mikor a Sidoknac irt leuelet ez elmúlt napokban magyaráznád, külemben szállász vala akkor: Emleközzél meg rolla. De az had iárion: Mert Peter wramnac szockássa ez, Hogy czac hammar egyic beszédet, a másickal artzol czapia.

Szent Lucác, az ő irt Euangeliománac első részében aszt vallya Isten Fiánac lönni, a ki a szüztől születöt. Az vtán, Az ő születésséneec módiát is meg magyarázza. A szent Lélec, vgy mond, te reád szál, és a magasságbeli Istenec ereie meg környékez tégedet. Ez a Christus Istensége nem más. Ecképpen szol szent Pál Apastol is, Rom. 1: Daudnac Fia, test szerént: Istenec fia, a meg szentelő Lélecért, kitől fogantatot.

Most immár tenéked felelec, Caroli Peter. Az Attya nem czac vgy, mint teremő Isten imádtatic, Hanem a Iesus Christus is, vgy mint annac, a teremő Istenec egyettlen egy Fia, Istenec baránya, ki ez világnac felvötte az ő Bünét, Miképpen Istenec minden hiueinec könyörgéssec meg mutattyác: Iesus, Daudnac Fia, Könyörül raytam. Wram Iesus, Az én Lelkemet ved hozád. A hit oka a könyörgésneec. Miképpen azért hiszünc az Istenben, Azonképpen könyörgünc. Mert szent Pál Apastol, Rom. 10, aszt mondia: Miképpen hiyác segítségül aszt, A kiben nem hitteneec.

Hiszünc azért az egy Attya Istenben, mennyneec földneec teremteiében, Es ecképpen könyörgünc őnekie. Hiszünc az Iesus Christusban, mint mü wrunkban, az Isten egyettlen egy Fiaban: Ezokaért ő nékies vgy könyörgünc: Nem pedig azért, Hogy öröktől foguán valo teremő legyen: Mert nem ő az, Hanem annac a Fia, az Wr Iesus Christus. Euel sem két hit, sem két könyörgésneec neme nem hozatatic be. Mert Christus Wrunc

Mint imádtatic
az hiuektől a
Christus.

önmaga mondja: A ki én bennem hiszen, Nem én bennem hiszen, Hanem abban, a ki engemet elboczatot. Azonképpen, A ki könyöreg az ember Christusnac, Nem üdegen Istenec könyöreg, Hanem annac, kit az Attya paranczolt, és kit kéuán, hogy tisztellyuc és imádiuc.

Hogy aszt mondád Esaiásnac 42, részéből, Hogy az ő tisztességét nem adia masodiknac, Oluasd meg Esaiásnac 42, részét, Es nyiluán meg latod, Hogy az Attya Isten meg igéri, Hogy az ő fianac akaria adni, Es düczeséggel és tisztességgel meg akaria koronázni, Miképpen szent Ianos 12, és 17, részéből nyiluán vagyon: Ez az ő fia, Kinec köuüle masodiknac nem akaria adni.

Ieremiásnac 10, részéből vöt bizonság a mü Christusunkat sem átkozza, Sem ki nem reckeszti az imádságbol. Oka imez: Mert Ieremias az Izrael népét tanyittya, Miképpen felellyenec a Babiloniabelieknek, mikor őket az Baluányoknac tiszteletire és imádássokra kezdic inteni, Hogy aszt felellyéc: El veszzenec azoc az Istenec, kic mennyet és földet nem teremttene:

Cirus, Moses Propheta, a Feiedelmec, kic az vtán Isteneknek neuesztettene az irásban, meg nem átkosztattanac, Noha mennyet és földet nem teremttene: Mennyéuel inkább a mü Christussunc? Ki azért adatott minékünc a mü mennyei szent Attyánktol, Hogy minket szentelleyen és üdüözczen: Az Wr Isten eszt a karomlást tünéktec meg boczássa, és meg ne büntessen érötte, Hogy a mü Christusunkat ecképpen meg gyalázzatoc. En eszt mondom, Semmiképpen nem merném eszt mondani: De a tü karomlástokat elő számlálnom kel.

Pál Apastol, Rom. 1: feddi a poganoknac baluányozássokat, Hogy az egy Istentől el áluán, báluányt emeltec fel magoknac, Es az halhatatlan Istenec tiszt-

tességét meg változtatták. Nem szól, sem tanyit arra, Hogy a Christusnac tisztességet ne tegyünc, auagy, hogy ne imádiuc: Sőt inkább ezen Ieuélnec 9, részében, eszt a Christust, öröcké valo áldando Istenec neuezi, a ki Dauid maguabol valo. Szent Dauid kedig, Psalm. 86, az Attya Istenről szol. Masut kedig az Fiuroi szol, mikor aszt mondia, Hogy a Fiut meg apolgassac: E kettő nem ellenközic egy mással, Meg sem ronttya a Christusban valo hitet, és a könyörgést.

CAROLI PETER. A Christus tisztességeért és méltosagaért kérem az Istenec hiueit halgassanac rea. Aszt monda, Hogy nem czac az egy teremő Isten imádtatic. En kedig bőségesen meg mutattam, Hogy czac az egy teremő Istent kellyen imádnunc, Es nyiluábban meg akarom bizonyítani. De minec előtte arra mennyec, Bizonicz meg, Hogy az egy teremő Istentől meg válua egyebet és kellyen imádnunc.

DAVID FERENTZ. Miképpen a Christus meg választatic az egy teremő Istentől, Es miképpen nem czac hiszünc az egy teremő Istenben, Hanem az ő Fiaban is, az Iesus Christusban, Miképpen szent Ianosnac 14, részében iruan vagyon: Hisztecké az Istenben, Higyétec én bennem is. Miképpen azért meg választatic az Iesus Christusban valo hit, az Attya Istenben valo hittől, Azonképpen a könyörgés, és az imádás. Lásd meg szent Ianosnac 5, részében, Miképpen önenmaga erről tanyit: Miképpen minnyáian tisztelic az Attyát, Azonképpen akaria, Hogy az Fiát is tisztellyéc. Lásd meg Apocal. 4. 5. Daniel. 7. Eph. 1. Phil. 2. Heb. 1, miképpen iratattic a Christus, Noha nem mennyec és földnec teremőie. Mert ez a mű Wrunc Iesu Christusnac szent Attya.

CAROLI PETER. Eszt kérdem vala Ferentz wram-

tol, Hogy betü szerént meg mutassa, Hogy a Christust imádnunc kel. Még is azért intlec, Bizonicz meg, Hogy szabad legyen aszt imádni, ki nem mennyec földnec teremőie ?

DAVID FERENTZ. Christus Wrunc nyiluán mondia, Hogy nem ő a mennyec földnec teremőie, Hanem az ő Attya, Matt. 11. Mar. 13. Luc. 10. Nyiluán vagon kedig ez is, Hogy a Christust imádnunc kel, Iohan. 5. Heb. 1. Dan. 7.

HELLOPEVS BALINT. Nem aszt kérdiuc tölled, Ha a Christust kel imádnunc: Hanem, Az egy teremő Isten köuül, ki aszt mondia: Czac ennékem szolgály, Ha mást kellyen imádnunc.

DAVID FERENTZ. A teremte Istentől meg választtyuc a Christust: De eszt imáduán, vgyan az egy teremő Istent imádiuc: Mert ez vagon az Christusban, Meg engeszteluén őmagánac ez világot.

ERDŐDI GASPÁR. Tisztelendő wraim: Tudiátoc aszt, Hogy immár egynyihánszor gyültünc öszue nagy faratsággal és kölczéggel, De mind ez oraiglan ez vissza vonnyásnac és vetélködésnec semmi vége nem lehetet, Mellyért nagy sockoknac lelki esmeretec meg haborodot, Es a szegény kösség közet nagy romlás lött. Kérem ő felségét, az Wr Istenec tisztességeért és előmenteért, Touábba a kereszttyéneknec üduössegekért, Hogy mind a két félt kénszericze, Hogy ne az ő agyoknac gondolattyából magyarázzác az irást, Es hogy ne keresséc az őmagoc tisztességeket, Es hireknec Neueknec meg oltalmazását, Hanem az Istenec tisztességét: Es immár ves-senec valoba végét a vissza vonnásnac, Hogy a szegény meg nyomorodot kösség ecképpen idestoua nem hurtzoltasséc.

AZ N. BEKES GASPAR etc. Igazat mondasz, io Gaspar wram: Az volna a modia: De látod, Mit müuel- nec, Es miképpen kiki mind az ő tisztességét keresi.

DAVID FERENTZ. Miért kellyen a Christust imád- nunc, Es minémü okokért, szent Ianosnac 5, részében meg magyarásztatic. Lássuc meg rend szerént az igéket. Az én Attyám mind eddig munkálkodic, En is munkál- kodom. Az élő Attya czeleködic én bennem. Eze a cze- leködetec nem enyimec, Hanem az én mennyei szent At- tyamé én bennem. Tiszteltetic ezokaért a Christus: Mert a mindenható Attya Isten vagyon ő benne és ő véle. Acto. 10. Ioh. 14.

Masodszor, Tiszteltetic és imátatic a Christus, Mert egyenlő az ő mennyei szent Attyához, Az ő Iobiára ül- tetett fel, Es azért ül ott, Hogy mü érottünc essedezéc, Heb. 7. Rom. 8. Mü is azért könyörgünc önekie: Mert más Név az ég allat nem adatot, Mellyben üduözülünuc kellene, ez Christus Neue köuül, Acto. 4.

Harmadszor, Mert az Attya a Fiut szereti, és min- deneket meg mutatot ő nekie, Hallotakat tamaszt, és meg eleuenyit, Minden itéletet adot nekie, tiszteletet, és éle- tet. Hogy mint az Attyában, azonképpen is a Fiuban legyen.

MELIVS PETER. Erről vetélköttec ketten, Peter wrammal, Hogy nem azon okokért imádtatic a Christus, mint az Attya, Tudni illic, Hogy teremő legyen, és üd- nezitő öröktől foguan valo. De Christus Wrunc szent Ia- nosnac 5, részében, eszt nyiluán bizonyittya, és meg mutattya, Hogy azon okaért kellyen ötet imádni. Leg- előszer aszt mondia: Mindeneket, kiket az Attya czele- ködic, Azonokat czeleködi a Fiu is. Az Attya azért imád- tatic, Hogy igaz Iehoua legyen. Azonért imádtatic a

Christus is: Mert igaz Iehoua. Masodszor, Azért imádtatic, Mert Istennek Fia, egyenlő az Istenhöz, Mint itt a Sidóc mondiác: Nem czac meg feyti az innepet, Hanem egyenlőué teszi önenmagát az Istenhöz. Ecképpen szent Ianosnac 10, részében eszt mondiác a Sidóc néki: Te ember léuén, Istené teszed magadat. Ezokaért leg előszer ezért imádtatic, Mert egyenlő Isten a Christus az Attyaual, Miképpen Phil. 2, is bizonyitatic. Istennek ab-razattyában vala, Nem ragada önen magánac az Istenhöz valo egyenlőséget. Maszodszor, A Christust ezért kel imádnunc, Mert a Fiu ömagától semmit nem czeleködic: Miczoda ez? és miképpen illic öszue? Ha a Sidoknac irt leueléne első részében imez mondatic: A bünnek meg tisztitassát ömaga által czelekötte. Itt aszt mondia: ömagától. Amot aszt mondia, Hogy nem ömagától? Mikor aszt mondia, Hogy ömagától, Az egyenlőséget mutattya meg az ő Attyaual: Mert önekie külemb és más Isten-sége ninczen. Es hogy azon Isten legyen, Azért mondia, Hogy azonokat czeleködi. Mert az Attya ő benne: Ő kedig az Attyában, Es valamiket az Attya czeleködic, Azonokat a Fiu is. Az Attya teremt, eleuenyit, valaszt, üdüzít, czodakat tött, és az ő népét Egiptusbol kihoszta: Ezokaért ezeneket czelekette a Fiu és. Vgyan ezért, ezen okokért imádtattic a Christus, A mellyecért az Attya.

DAVID FERENTZ. Szent Ianos Euangeliomanac ötödic részében, nem aszt bizonyittya, Hogy a Christus azon Iehoua Isten legyen, ki az Attya, Es azon okokért kellyen imádnia, mint az Attyat, Hanem, Hogy azon Istennek Fia legyen, Es azon Isten mindeneket önekie adot, Es paranczolta, Hogy ötet tisztellyüc. De lássuc meg, Miel bizonyittya Peter wram, Hogy azon okokért kellyen a Christust imádnunc.

Elsében, eszt mondia: Mert Istenec Fia. Arra eszt felelem: Ha Istenec Fia: Tehát nem azon Isten: Mert senki ömagánac fia nem lehet, Hanem az ő attyaé.

Masod, Hogy eleitől fogua azonokat czelekötte, Mellyeket az Attya. Ha szinte meg engedném is, Hogy az ó testamentombeli czelekedetekről szólna, Holot azokrol nem szol, Imez volna az igéknece ertelme: Valamellyeket az Attya czeleködic, Hasonlatossokat czeleködic a Fiu és. Ha az első teremtésről erttyüc, Mutasd meg, Miképpen az Attya egyszer ez külső világot teremtötte, Hogy masodsor a Fiu hasonlatos képpen, egy első világot teremtötte volna, Es azon czodakot, mellyeket az Attya tött a Sido népnece ki hozassában, Es az ő törvényénece ki adássában. Soholt eszt a szent irásban meg nem találod. Ezokaért, az első és ó testamentomnac ő czeleködetire nem magyarászhatod ez igéket, Hanem azokra, Mellyeket az ő mennyei szent Attya ő általa czelekédet az wy testamentomban. Ebben mutatic meg az egyenlőség és hasonlatosság. Mert ő az Attya nélkül semmit nem czeleködic, Sem az ő Attya nala nélkül: Mert az Attya ő benne, ő kedig az ő Attyában.

Christusnac azért, az ő Attyától adatot hatalma vagon, és a tiszteletre valo paranczolat. Nem szol kedig az ó testamentombeli czelekedetekről, mellyben a Christus nem volt, Hanem, az wy testamentombeliokról. Mü imádiuc és tisztellyüc a Christust: Mert ég allat nem adatott más New, mellyben üduözülhetnénc, Hanem, czac a Christus Neue.

Hogy pedig aszt mondád, Hogy a Christus szinte vgy teremte, valaszt az üduességre, és üduözit mint az Attya, Irás ellen vagon. Mert ez főképpen az irásban az Attya Istenec tulaydonyitatic: Az vtán, mint eszköznece a Christusnac is.

Harmadszor, Aszt mondád, Hogy egyenlő értelemmel mondia Pál Apastol, Philip. 2. Hogy a Christus Istenec formaiában volt, és Egyenlő volt az Istenhöz: Ezokaért azon Isten nem lehet: Mert amannac formaiában volt, és ahoz egyenlő volt.

MELIVS PETER. Mü aszt mondiuc, Hogy azért imádtatic a Christus, Hogy azon hatalma és czeleködeti vagyon a Christusnac, a minémü az Attyánac, és a szent Lélekneec.

DAVID FERENTZ. Ha eszt vallyatoc, Hogy azért kel imádnunc a Christust, Hogy az Isten ő benne, Es az Attya czeleködic ő benne, Miczoda külemség vagyon tehát kösztünc?

MELIVS PETER. Nagy külemség vagyon kösztünc: Mert nem vallod, Hogy a Christus azon teremő volna, ki az Attya, Hogy a Fiu kezdettől foguán azonokat czelekötte volna, mellyeket az Attya.

DAVID FERENTZ. Aszt nem vallom, Mert az irás czac egy teremő Attya Istent neuez, Nem kettőt. Christus sem mondia, Hogy kezdettől fogua czeleködet: Mert arrol a czelekedettről aszt mondia az Attya Isten, Czac én egyedül, és senki én velem. Itt kedig Christus Wrunc aszt mondia: Mindeneket, mellyeket az Attya czeleködic, Azonokat czelekedti a Fiu is. Más czeleködettről szol hát, Hogy nem mint az ó testamentomban, Mellyec czac az Attyától egyedül czelekötetteneec, Nem az Atyatol és a Fiutol egyszers mind, Miképpen itt Christus Wrunc bizonyitya. Ha ez igaz magyarázatnac nem akarsz engedni, Mutasd meg az irásnac betüiéből, Mit czelekedet a Christus az ó testamentomban. En aszt mondom, Hogy semmit nem bizonyithatz. De más volna, Peter wram, előtted: Mert Debretzemben eszt fogadád, Hogy meg bizo-

nyitod, Hogy a Christus, szinte vgy legyen ömagatol valo láthatatlan, halhatatlan Isten, Mint az Attya. Ez volna főképpen előtted, és eszt mostan meg kellene bizonyitanod.

MELIVS PETER. Várd el czac, Meg látod, Hogy meg bizonyitom, mikor üdeie: Sőt inkább imez három dolgot akarom megbizonyítani. Első, Hogy ömagatol valo, halhatatlan és láthatatlan Isten legyen. Masod, Hogy a Christus a meg testessülésnec előtte czodakat tött az ó testamentomban. Harmadszor, Hogy vgy kellyen imádnunc a Christust, mint az Attyát, és azon okokért: De látod, Hogy mostan annac módia nincz, Es egyebeken vagon most a Disputacionac rendi.

A FELSEGES KIRALY etc. Nem szükség ebben hallasztást tönni, Hanem bizonyicz meg, Hogy érthessüc tudományodnac igaz vóltát.

MELIVS PETER. Meg bizonyitom: Minden ember halgasson rea.

Leg előszer, Az Zachariásnac 14, részét oluassác meg. Ecképpen szól: Es ki iő az Iehoua, és hadakozic a nép ellen, Miképpen hadakozot az ütkezetnec üdeién. Az napon az ő labai álnac az olay hegyen, melly Ierusalem ellenébe vagon napkelettre, Es az olayfánac hegye kettő szakad nagy czattogással, Fél része nap kelettre, és fél része napnyugatra, Es meg valasztatic az hegynec fele északra, és délre. Es eliő az Iehoua, én Istenem, és minden Szentec ő véle: Es az Iehoua leszen Király az egész földén. Az napokban egy Iehoua leszen, Es az ő Neue egy leszen. Ez meg mondot igékben három képpen bizonyitatic, Hogy a Christus ömagatol valo Isten, és Iehoua legyen.

DAVID FERENTZ. Soholt itt Zacharias Propheta

nem mondia, Hogy a Christus ömagatol valo Isten legyen. Az Iehouarol szol: Tönnen magad látod. Ezokaért eszt kérdem tölled, Kiczoda ez az Iehoua, kiről a Propheta szol?

MELIVS PETER. A Christusrol szol, Nem az Attyáról: Mert annac laba ninczen.

DAVID FERENTZ. Ielen valo dologrol szóllé, Auagy iöuendöröl?

MELIVS PETER. Két képpen szol az irás a Christusrol, az iöuendő áldozatra nézuén, Iöuendöröl az ielen valoért az ielen valorol. Somma: Egyic része az iöuendöröl: A masic, az ielen valorol, Ki hadakozic, Az ő labai az olay hegyen álnac.

DAVID FERENTZ. Iöuendöröl szol, Nem ielen valorol: Egredietur, préliabitur, Stabunt pedes eius etc.

MELIVS PETER. Az ielen valorol szol, Tudni illic arrol az Iehouarol, melly egy az Attyáual, Tudni illic amaz öröcké valo Fiu, ki kezdettől fogua hadakozot, az ő Attyáual, az ő hiuei mellet. Iöuendő mondás, Hogy legyen, meg engedhetem, Arra valo tekintetben, Hogy a testet fel vötte.

AZ N. BEKES GASPÁR. Annac az öröktől foguán valo Fiunac, Peter wram, volté laba? Am lásd, Hanem iöuendő dolog abráasztatic?

DAVID FERENTZ. Az az Iehoua, kiről mondatic, hogy ki iő, és hadakozic, Egy helyről masikra nem megyen, Hanem mindenüt vagyon. Mikor kedig iőni mondatic, magyarázattya vagyon: Mert az ő czeleködetinec és hatalmánac ielen volta mutattic meg, Vagy Angyali által, Vagy egyéb eszközi által: Noha az Attya Isten az ő testamentomban hadakozot mü érottünc: Es hadakozic fő képpen, Miképpen Rom. 8, irua vagyon. Most

is mind azon által annac az hadakozásnac tellyes volta ez wy testamentomban bizonyítatott meg. Es ecképpen iöuendőre néz ez a hadakozás.

Miképpen azért az ó testamentomban az Isten, az ő kegyelmesseget meg mutattya az ő népéhez, Meg általmazuán őket, Azonképpen akaria meg mutatni az ő Fia által, ki meg győzuén a Poklot a Kárhozatot, győzedelemmel az olay fánac hegyén labaiual áluán, fel vitetéc a düczeségben: Ki Iehona mostan egy wr, Ki mindeneken wralkodic.

Az Prophetáknal iöuendő dolgoc vgy iratatnac meg, mint ielen valoc, Az dolgoknac bizonyos voltaért. Iratatnac iöuendő dolgoc is, Mellyeknek be tellyessítéssec, a Christusban mutatnatnac meg: Miképpen az Euangelistác irásokból nyiluán vagyon. Mert mikor az ó testamentombol bizonságot hoznac be, Vtánna vettic: Vt adimpleretur quod dictum est per etc: Nyiluán meg mutatatic ez, Peter Apastol predicacioiabol, Acto. 10. Ennec tesz nec minden prophetác tanubizonságot, Nem másnac ebben, Vagy annac, ki ez előtt volt volna. Szent Ianos kedig Euangeliománac első részében: A törvény és a Prophe-tác szent Ianosic: Mert az immár el iöt, kiről iöuendületenec, Es az ígért Messiást Keresztelő Ianos wyáual mutatta meg.

Azonképpen Esaiasnac 61, részében, Vgy mint ien valo dologrol szol a Prophe-ta: Az Wrnac lelke én raytam, Es meg kent engemet. Mind azon által Christus Wrunc szent Lucátsnac 4, részében aszt mondia: Ma tellyessedet be ez Prophecia ő rayta.

Azonképpen Christus Wrunc, mikor az ó törvényt magyarázza, aszt mondia: Mondottatot tünéktec, Auagy Mosestől, Auagy az én Attyámtól. Mikor kedig az wy

testamentomban ő szól, Aszt mondia: En kedig eszt mondom tünéktec. Eszt semmiképpen nem mondhatna, Hogy ha az ó testamentomban ő szolt volna, Auagy czeleködet volna. Sem nem mondhatna Pál Apastol ötet az wy testamentomban Közbeiarónac, Hogy ha az ó testamentomban volt volna Közbeiaro, Auagy az ó testamantomban valamit czeleködet volna, Es ha a szent attyákhoz el iöt az ó testamentomban, és hadakozot éröttec, Miképpen Peter wram Zacharias Prophetanac 14, részéből akaria bizonyítani: Semmiképpen meg nem álhat, Ami a Sidóknac irt leueléne 9, részében a Christusrol mondatic: Most kedig ez világnac vége felé, a bünne meg rontassaért az ő áldozattyában meg ielent: Masodszor bünnélkül ielenic meg mindeneknec, kic ötet variác üduösségre.

Két féle meg ielenését az Christusnac mutattya az irás. Egyszer, Mikor született és szenuedet a mü büneünkért. Masodszor: Mikor el iő itelni eleueneket és holtakat. Az harmadic, Hogy Angyali abrazatban az attyáknac meg ielent volna, nem egyéb, Hanem emberi álom, és az Antichristustol talált szömfén vesztés, és hazugság.

MELIVS PETER. Hallya meg kegyelmetec: En az én Attyamfiaival egyetemben meg bizonyítám, Hogy az Iesus Christus őmagától valo Iehoua Isten legyen. Leg előszer, Zachariásnac 14, részéből, Ahol a Christus Iehouánac, és egy Istenec neuezi. Két képpen akara aszt meg rontani Ferentz wram. Leg előszer euel: Mert az Attyarol mondia hogy szol a Propheta. Es az ő feleleti semmiképpen meg nem álhat. Mert az a ki iöüés, hogy a Christus tisztire, és meg testessüléssére nézzen, nyilván meg bizonyitatic Micheásnac 5, részében. Azonképpen, Ioh. 8. 12: Ki iöttem az én Attyámtól, Es ez

vilagra iöttem etc. Most is aszt mondom, Hogy semmi-képpen az Attyára nem magyarászhatic: Mert soholt nem olvassuc, Hogy az Attya el iöt volna, Hanem czac a Fiuról. Ezokaért eszt mondom, Hogy az Istenec Lelke ellen magyarázza eszt e bizonságot. Mert az el iöués, czac a Fiunac tulaydonyitatic, Baruc. 3. 1. Tim. 2. Es a Sabellius Héretneksége ez, Mikor aszt mondia, Hogy az ó testamentomban az Attya Isten hadakozot, Az wy testamentomban kedig a Fiuroi magyarásztatic: Köuetközic, Hogy az Attya legyen a Fiu.

Masodszor, Euel akara meg rontani, Hogy noha a Prophetác, vgy mint ielen valo dologról iöuedülne, De mindenkoron az iöuendöre nézne, Es a Propheciáknac be tellyessítéssec a Christus emberségében bizonyítatnac meg. Holot az Sidóknac irt leuélből két meg ielenest hozál elő, Es az harmadikat tagadád, Irás ellen szólál. Mert az harmadic meg ielenésről is emleközic az irás. Mert az ó testamentomban az Attyákhoz is el iöt, Miképpen Zachariásnac 2, részéből nyiluan vagyon: Te Sion, Fuss el, Melly lakozol Babiloniánac leánya melet. Mert eszt mondia a seregeknek wra: Engemet küldet a népökhöz, Mellyec tüteket meg fosztottanac: Mert a ki tüteket illet, Az én szömeimne fenyét illeti etc. A Propheta itt e helyen kettöről emleközic: Elöszer, Hogy az Iehoua, az Attya Isten a Christust elküldte, Hogy Babelnefok-ságából az ő népét meg szabadicza. Az vtán, az ielen valo czeleködettről: Ime el megyec, és meg ielenem tenéked, Es én te közetted leszec.

DAVID FERENTZ. Peter wram az én feleletemet, mellyet az egész szent irásnac follyássa szerént rendeltem, Tudni illic, Hogy az Attya Isten az ó testamen-tomban, az ő Prophetai által iöuendölt az ő Fia felől,

Czoda kereszt fogássockal akara meg rontani, Tudni illic, Hogy a ki iöüés semmiképpen az Attyához nem illic, és az Attyáról nem magyarásztathatic. Maga miképpen Abacuc Prophetánac 3, részében iruán vagyon, ő is mondatic ki iöüni, és hadakozni, az ő népének meg maradássaért. Azonképpen Abacuc Propheta inti a hiueket 2, részében, az Attya Isten segítségének varassára. Okát veti: Mert sietséggel el iöü, és nem késic. Veniens veniet, et non tardabit. Az ő valoban valo el ieuetele kedig az ő Fiaban mutatot meg. Arrol a ki iöüésről szol Micheas Propheta, Nem valami Istenségnek, auagy öröktől foguán valo Fiunac ki iöüésséről. Lásd meg azon Prophetánac szent Mathé 2, részében magyarázattyát, Es Christus Wrunknac bizonságtételét, Ioh. 5. 6. 8. 10. 17. Luc. 2. 1. Cor. 15.

AZ N. BEKES GASPÁR.

Aszt akaria ő felsége, Hogy most el hadiác,
Es holnap, a mü feleleteben hátra va-
gyon, véghöz vigyed.
